

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 17. kesäkuuta 2013

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 6 58. vuosikerta

Hämeenkyrön Karjalaseuran juhlavalmistelut ovat valmiina

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien järjestelyt ovat Hämeenkyrössä valmiina. Muunmuassa Purimo-laivan karjalaisjuurinen kapteeni Seppo Savolainen on valmiina viemään juhlavieraita vesille F. E. Sillanpään kuvailemiin kansallismaisemiin. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus kävi pitämässä kokouksensa Hämeenkyrössä ja katsasti samalla juhlapaikat. SIVU 2.

Kesän retket ja kotiseutumatkat hyvässä vauhdissa

Vpl. Pyhäjärvi-seura teki kurkijokelaisten kanssa neljännen yhteisen kevätretkensä, nyt Kemiönsaareen. Retkeläisiä Riitta Sainio, Kari Kyander, Maiju Salakari, Jaakko Nevala, Eila Pärssinen, Kaisa-Liisa Korhonen, Maija-Liisa Segersvärd, Heljä Suveri ja Leena Jaakkola, Kauko Hinkkanen ja Pirjo Hinkkanen. Tampereen seudun Pyhäjärvi-kerho puolestaan retkeili Naantalin maisemissa. SIVUT 6-7.

Vpl. Pyhäjärvi-
juhlat
Hämeenkyrössä
20.-21.7.2013

Ohjelma:

Lauantai 20.7.

- * Sukuseminaari ja -kokoukset
- * Risteily Purimo-laivalla
- * Muistojen ilta
- * Iltamat

Sunnuntai 21.7.

- * Jumalanpalvelus, ehtoollinen
- * Kunniakäynnit Sankarihaudoilla ja Karjalaan jääneiden muistomerkillä
- * Ruokailu, seurustelu-aikaa
- * Pääjuhla

- * Myyntipöytiä
- * Kahvia, pullaa ja piirakoita tarjolla

Tarkempi ohjelma julkaistaan
heinäkuun juhlalehdessä

Majoitustiloja

paikkakunnalta löytyy jonkin verran:

- * Motelli Kyröskoski
- * Hotelli Urkin Piilopirtti
- * Frantsilan Hyvän Olon keskus
- * Karmel-koti
- * Osaran maaseutuopetusyksikkö
- * Paikkakunnalla on myös muutama maatila, joista voi tiedustella yösijaa.

Lisätietoja löytyy internetistä sivustolta
www.hameenkyro.fi/matkailu/majoitus.

Partasetä paiski töitä 90-vuotiaaksi asti

Kuva Karl Otto Mansneruksesta julkaistu Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä 10/2001 Kaarle Viikan kirjoituksen yhteydessä. SIVU 10.

17. kesäkuuta 2013

Kansallispuku kuuluu suven juhliin

Pyhäjärven kansallispuvun tarkistaminen on ollut esillä tämänkin lehden sivuilla viime syyskuusta lähtien. Kansallispukuneuvoston tehtäviä siis jatkaa Suomen Kansallispukukeskus Jyväskylässä. Keskuksessa oli puvun osista tarkistettuna ainoastaan esiliina. Neuvostossa osia oli tarkistettu, mutta tieto ei niiltä osin ole siirtynyt. Kansallismuseon kokoelmissa puku myös on.

Impi Wiika on kertonut kirjassa Vpl. Pyhäjärvi – kappale kannakselaisvaiheita, kuvien kera Pyhäjärven puvusta. Kirjaan voi tutustua mm. Karjalan Liiton kirjastossa.

Sastamalan seudun museossa Vammalassa ja nyt myös Suomen kansallispukukeskuksessa on Merja Kasasen oppilastyönä Kuopion koti- ja taideteollisuusoppilaitoksessa tehdyn puvun selvitys vuodelta 1983. Asiasta saimme silloin lukea myös Pyhäjärvi-lehdestä. Olen koonnut eri lähteistä tietoa puvusta myös Säätiön kotisivuille.

Nämä kaikki ovat varsin yhteneväistä tietoa Pyhäjärven naisen kansallispuvusta. Pukutaristus tehdään hautalöytöjen perusteella, joten yhtä ainoaa oikeaa mallia ei voi löytyä, vaan se on aina kompromissi. Hyvä ohje puvun tekijälle/uudistajalle on sama, jonka itse sain kansalaisopiston ompeluryhmän ohjaajalta 1980-luvun alussa pukua tehdessä: ”pyritään tekemään mahdollisimman perinteinen puku”. Syytä hämmennykseen ja huoleen ei siis ole, sillä jokainen käytössä oleva puku edustaa aikansa parasta tietämystä ja on arvokas.

Säätiön hallitus on kokouksessaan 5.6.2013 päättänyt, että puvun tarkistusta ei lähdetä tästä jatkamaan.

Karjalaisilla kesäjuhlilla Porissa ja muissa kesän juhlissa on taas mukana Pyhäjärven pukuja runsaasti, onhan se yksi suomalaisten suosikeista. Pyhäjärvi-juhlit vuodesta 1947 ovat olleet myötävaikuttamassa siihen, että naiset ovat hankkineet juhlapuvuihseen kansallispukuja. Puvun käytöllä kunnioitetaan omia juuria ja esiäittemme käsityöperinnettä.

Nautitaan Suomen suvesta, jonka kuvaamisen mestari oli Nobel-kirjailijamme, hämeenkyröläinen F. E. Sillanpää. Muistamme tuki myös vuosilta 1945-1963 suositut Taatan joulupakinat aattona radiosta.

Hyvää mittumaaria ja tervetuloa runsain joukoin 20. – 21. heinäkuuta Hämeenkyröön kihujuhliille!

PIRJO KIIALA
Vpl. Pyhäjärvi-
Säätiön
asiamies

Pyhäjärvi-Säätiön hallinto vieraili Hämeenkyrön juhlapaikoilla

F. E. Sillanpään lukio toimii juhlapaikkana kirkon ja Koskilinnan ohella. Sukuseminaaria varten varatussa audiotoriorissa oik. Esko Pulakka, Juhani Forsberg, Markku Pärssinen, Helga Mäkelä ja Pirjo Kiiala Säätiön hallituksesta. Tiloja esittelivät Hämeenkyrön Karjalaseuran ja juhlatoimikunnan pj. Risto Toiviainen sekä koulutussihteeri Kirsi Kankaanranta, jolla myös on sukujuuria Pyhäjärvellä.

Hämeenkyrön Karjalaseuran puheenjohtaja ja samalla kesän Pyhäjärvi-juhlien veturi Risto Toiviainen luotsasi Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen vierailua juhlapaikoilla.

Hämeenkyrön juhla-avustelut on tehty ja vieraat toivotetaan runsaslukuisina tervetulleeksi.

Etusivulla on alustava ohjelma, ja seuraavassa, heinäkuun 12. päivänä ilmestyvässä juhlalehdessä kerrotaan asioita vielä tarkemmin ja esitellään juhlapitäjä Hämeenkyröä.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Pirjo Kiiala kaiveli Säätiön arkistosta kuvan Hämeenkyrössä 18.-19.7.1964 pidetyistä juhlista. Kuvatekstissä: ”Pyhäjärven vanhaa kirkonkelloa soittaa Hämeenkyrön Pyhäjärvi-juhlissa 1964 Topias Naskali”.

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien sukuseminaari jatkaa esihistorian merkeissä

Hämeenkyrössä, heinäkuun 20.-21. 2013 järjestettävillä Vpl. Pyhäjärvi-juhlilla tavataan jälleen lauantaina sukuseminaarin merkeissä. Juhlapaikkana on F.E. Sillanpää -lukion auditorio. Kaiun muistoviestin peruuntumisen vuoksi seminaari alkaa tänä vuonna poikkeuksellisesti jo klo 11:00. Tapahtuma tarjoaa jälleen suku- ja kotiseutuhistorian harrastajille ja muutoinkin juuristaan Vpl. Pyhäjärvellä kiinnostuneille uutta tietoa.

Arkeologi, FM Juha Ruohonen esittelee uusinta tutkimustietoa Pyhäjärvellä ja Karjalan Kannaksella suoritetuista rautakaudelle sijoittuvista löydöistä. Vasta viime vuosikymmenien aikana suoritettu arkeologinen tutkimus on tarjonnut entistä tarkempaa tietoa Kannaksen ja Pyhäjärven esihistoriasta. Erityisen vähän on ollut käytössä tutkimusaineistoa ja tietoa alueen rautakaudesta. Viime vuonna tehdyt löydökset ovat kuitenkin antaneet aikaisempaa monipuolisempaa tietoa tästä aikakaudesta.

Sukuseminaarissa esitelmöi myös Kauko Hinkkanen, joka esittelee Suvannon seudun paikallishistorian työryhmän hanketta. Ryhmä on työskennellyt hankkeen parissa ahkerasti tutkien vuosien 1917-1921 tapahtumia ja oloja Suvannon alueella.

Kalle Pakarinen esittelee puolestaan uuden, arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteisen www.finna.fi -hakupalvelun, josta tullee olemaan ajan mittaan hyötyä myös sukututkijoille ja kotiseudun menneisyydestä kiinnostuneille.

Seminaaripäivän lopuksi myös Vpl. Pyhäjärven sukuseuroilla on jälleen mahdollisuus vaihtaa kuulumisia ja kokoontua keskenään. Sukuseurojen toiminnasta vastaavia pyydetään varaamaan kokoontumistiloja Risto Toiviaiselta.

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien sukuseminaari lauantaina 20.7.2013, klo 11:00 alkaen.

Paikka: Hämeenkyrön yhteiskoulu / F.E. Sillanpään lukio, os. Ristamäentie 13, Hämeenkyrö.

Sukuseurojen tilavaraukset: Risto Toiviainen, p. 044 355 5912, sähköposti [risto.toiviainen\(a\)netti.fi](mailto:risto.toiviainen(a)netti.fi)

Matkamuistoja

Toukokuun lehdessä kerrottiin Pyhäkylä-seuran vuosittaisesta tapaamisesta. Muisteltiin seuran 15-vuotista toimintaan. Yhtä henkilöä vain jäin tuossa tilaisuudessa kaipaamaan. Hän on Elsa Kaasalainen.

Muistoihin palaavat ensimmäiset koulupiirimatkat, joiden järjestelyvastuun kantoivat Irma Karppanen ja Elsa Kaasalainen. Elsa on Noitermaan tytö, mutta puolisonsa Lauri Lasse koulupiiriläisemme. Elsa hoiteli paperihommat, kuljetukset, maittavat retkievät, yhteydet paikallisiin kunnan edustajiin jne. Kaikki pelasi moitteettomasti.

Unohtumaton on koulupiirijuhla kirkkoaholla kunnan edustajien ollessa mukana. Ruokailun, kahvittelun, ohjelman lomassa toisimme tutustuen.

Retket Laatokan kauniille hiekkarannalle, Noitermaan luonnonkauniille Nurmilammelle ja Taipaleenlammelle, Pikonmyllylle, Konevitsaan. Juhannusjuhla huvimajassa, kokko lautalla Pyhäjärven laineilla.

Kylän papoille ja mummoille Elsalla oli aina kasillinen lämpimiä sukkia jaettava. Elsan järjestämät arpajaiset muodostuivat aina käsitteeksi.

Laurin keskikesällä 2006 tapahtuneen kuoleman jälkeen Elsa menetti paitsi rakkaan puolison ja lastensa isän, myös turvallisen kyytimiehen. Osallistumiset kokouksiin harvenivat.

Evakkoreissussa syntyneenä opin näillä matkoilla tuntemaan kotini naapureita, muita koulupiiriläisiä ja pitäjäläisiä. Sain myös tutustua alueen nykyisiin asukaisiin. Tunsin olevani omieni joukossa. Tunsin olevani kotona.

Suuret kiitokset Irmalle ja Elsalle muistorikkaista, opettavaisista matkoista. Lämpimät kesäterveiseni teille ja kaikille yhteisillä koulupiirimatkoilla olleille. Hyvää juhannusta!

LIISA SAARINEN
Pyhäkylän tyttö

Pyhäkylän koulupiirijuhla kirkkoaholla 9.8.1997. Kuvassa eturivissä toinen vas. Elsa Kaasalainen, neljäs Irma Karppanen.

Kannaksen evakkoudesta väitös 82-vuotiaalta asian tutkijalta: Karjalaisten evakkous jatkuu jälkipolvienkin mielen pohjalla

Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnassa on 8.6. tarkastettu Anneli Ilosen, 82, väitös Rajan lapset, Identiteettityö Kannaksen evakkojen sukupolvissa. Sodan ja evakkouden kokenut Ilonen on kotoinen Kannaksen rajaseudulta, Kivennavalla. Ilosen väitöksen mukaan vuonna 1944 alkanut evakkous jatkuu yhä kannakselaisten jälkipolvien mielen pohjalla.

KTM Anneli Ilonen on tutkinut väitöstyössään sitä, miten kannakselaisten tekivät sisäistä identiteettityötä, ja miten sitä tehdään sukupolvien välillä. Kannaksen väestöstä joutui suurin osa lähtemään kaksi kertaa kodeistaan ja kotiseudultaan vuosina 1939-1944.

Jatkosodan aikana talvisodassa tuhoutuneiden kotien tilalle rakennettiin uudet kodit, ja pellot kunnostettiin tuottamaan ruokaa. Kesällä 1944 alkoi toinen evakkovaihe, joka on kestänyt lähes 70 vuotta, Ilonen kertoo.

Karjalaisten odotettiin sulautuvan paikalliseen väestöön. Niin näytti tapahtuvankin pinnallisesti asiaa katsoen, mutta karjalaisuus näyttää Ilosen mukaan jatkuneen melko näkyvästi vuosikymmenestä toiseen.

Kannaksalainen identiteettityö nousee tunne- ja toimintakollektiivisuudesta.

Kannakselaisten identiteettityö pohjautuu väitöstudion mukaan kokemuksen perustuvaan tunnekollektiivisuuteen ja tietoon perustuvaan toimintakollektiivisuuteen.

Identiteettityö on sekä sisäistä että ulkoista, joista ulkoista identiteettityötä tehdään sekä heimoystävyyden että lähiyhteisyyden kannan kautta. Kannakselaisten identiteetin rakennetekijöiksi paljastuivat rajan imperatiivi, sosiokulttuurinen aktiivisuus ja aktiivinen kansalaisuus.

Raja merkitsi pelkoa ja kammoa ensisijaisesti Kannaksen rajaseudun asukaille. Kammo on saanut juurensa perinnetiedosta, mutta sitä vahvistivat Kannaksella eläneiden omat kokemukset jo ennen sotia ja sodissa. Outoutta on ollut myöhemminkin, Ilonen lisää.

Ilosen tutkimuksen mukaan kannaksalainen identiteetti on isänmaallista karjalaisuutta, tasa-arvoisuutta, suvaitsevaisuutta, aktiivista kansalaisuutta, yritteliäisyyttä ja yrittäjyyttä.

Identiteettityötä tehdään käytännössä tietoisella kasvatuksella, perinteen

vaalimisella ja arvojen ylläpitämisellä, Ilonen kertoo.

Kannakselaista tutkittu vähän

Anneli Ilosen väitös kannakselaisten identiteettityöstä tuo karjalaisia koskevaan tutkimukseen kaivatun lisän. Kannakselaista on nimittäin tutkittu hyvin vähän verrattuna etenkin rajakarjalaisuutta koskeviin tutkimuksiin.

Aiempi suomalainen tutkimus on painottunut erityisesti Venäjän Karjalaan ja Suomen Karjaloiden ortodoksisilta alueilta evakuoituneisiin. Siten Karjalan kannaksen ja yleensä luterilaisen Karjalan ihmisten ja alueiden identiteettiä sekä kulttuuritekijät ovat jääneet tutkimuksen kohteena.

Eri Karjalaita ei ole tutkimuksissa huomioitu, vaan puhutaan yleensä Karjalasta, vaikka tutkimus koski vain yhtä monista erilaisista Karjalan osista, Ilonen sanoo.

Identiteettityötä niin ikään ei ole tutkittu Ilosen tutkimuksen edustamassa eikä yleisessä merkityksessä, vaan niissä on keskitytty johonkin erityiseen aiheeseen.

Tämän tutkimuksen fokus, karjalainen identiteettityö, on jäänyt aiemmissa tutkimuksissa vähemmälle huomiolle.

Ilonen on haastatellut väitöstudion mukaisesti 29 kannakselaista ja saanut haastatteluihin tai kirjoitelmiin heidän jälkeläisiltään kokemuksia kolmesta sukupolvesta, kaikkiaan yli sadalta henkilöltä. Haastatelluista Kannaksella syntyneistä noin puolet on varttunut Kannaksella nuoreen aikuisikään asti ja loput ovat lapsina evakkoon joutuneita. Haastatelluista iäkkäimmät olivat haastatteluhetkellä 85-95 vuoden ikäisiä. He edustavat sitä sukupolvea, joka on sovinut Suomen sodissa tai toiminut lottina. Toinen sukupolvi eli pitkään tiedollisessa pimennossa sukunsa kotiseudusta.

Anneli Ilosen väitöksen mukaan erityisesti toinen sukupolvi eli evakkojen lapset ovat havahtuneet vasta viime vuosikymmeninä kannakselaisten vanhempiensa tai vanhempansa kotiseutuun ja kotipaikkaan tutustumiseen.

Toinen sukupolvi on ollut tiedollisessa pimennossa kouluaikoinaan sekä vielä vuosikymmeniä senkin jälkeen. Kolmannella ja neljännellä sukupolvella on

ollut aiempaa paremmat mahdollisuudet saada tietoa isovanhempiensa kertomuksista sekä vähitellen avautuneesta lähihistoriasta Neuvostoliiton hajottua, Ilonen kertoo.

Matkat vanhempien ja isovanhempien kannakselaisten kotiseuduille ovat herättäneet jälkipolvien kiinnostusta lisätiedon hankkimiseen sekä kiinnostuksen sukuun ja kannakselaisten suvun kotiseutuun.

Kiinnostus on tuottanut Ilosen mukaan jälkipolville myös osallisuutta kylä- ja pitäjäjulkaisujen tekemisessä sekä vanhempien ja isovanhempien avustamisessa tiedon käsittelyssä ja tallentamisessa.

Vaikenemisen muuri on alkanut murtua evakkojen jälkeläisten maailmassa, kun he ovat löytäneet juuriaan kotiseutumatkailaan ja kotiseutukirjojen kautta, Ilonen sanoo.

Anneli Ilosen väitöskirja Rajan lapset – Identiteettityö Kannaksen evakkojen sukupolvissa.

Väitöspaikka oli Hauhon yhtenäiskoulu. Vastaväittäjänä toimi kasvatustieteen professori Pirkko Pitkänen Tampereen yliopistosta ja kustoksena kasvatustieteen professori Esa Poikela Lapin yliopistosta.

Onko muistoja Kiviniemi -kirjaan?

Vpl. Pyhäjärven naapuripitäjä Sakkolassa sijaitsee Kiviniemen kylä, joka on monelle Karjalan kotiseutumatkakalalekin tuttu.

Pitäjien välillä oli paljon vuorovaikutusta jo aikanaan, olihan Kiviniemi yksi Kannaksen liikenteen solmukohtia ja Sakkolan liike-elämän keskus. Muun muassa eri puolilta tulleet kaupamatkustajat majoittuivat usein Kiviniemessä ja tekivät sieltä lähikyliin ja -pitäjiin markkinointimatkojaan.

Kuuluisat olivat myös kaksi kertaa vuodessa, keväisin ja syksyisin, järjestetyt Kiviniemen markkinat. Markkinat pidettiin Kiviniemen raviradalla, ja kaupustelijoita ja markkinavieraista saapui sinne pitkien matkojen takaa.

Kiviniemestä on parhailaan viimeistelytyön alla kirja. Jos Pyhäjärvi-lehden lukijoilla on tarjota Kiviniemeen liittyvää materiaalia, niin yhteydenotot toivotaan heinäkuun alkuun mennessä. Kirjaa taittaa Marjo Ristilä-Toikka.

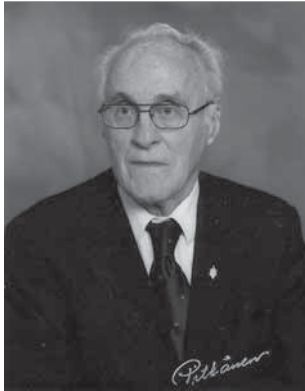
Merkkipäiviä

85 vuotta täyttää Esko Pohjolainen 5.7.2013 Sas-tamalan Keikyässä. Esko on Pohjolaisten veljeksistä toiseksi vanhin ja syntynyt Montruan kylässä Vpl. Pyhäjärvellä. Monet lapsuus-ajan muistot liittyvät Piko-

joen maisemiin. Elämän-työnsä hän teki puusepän liikkeenharjoittajana. Eläkepäivät kuluvat leppoisasti lukuisten harrastusten parissa. Merkkipäivänä päiväsankari on matkoilla.

Kari Uusitalo 80 vuotta

Hyvinkääläinen elokuva-neuvos Kari Uusitalo täyt-tää 80 vuotta 14.7.2013. Hän kuuluu Vpl. Pyhäjärvi-seuran perustajajäseniin ja toimi seuran ensimmäisenä sihteerinä vuodet 1957-1970. Seuran kunnia-jäseneksi hänet kutsuttiin seuran 50-vuotisjuhlakoko-uksessa maaliskuussa 2007. Pyöreitä vuosiaan Kari Uusitalo juhlii perhepiirissä Titintuvalla.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran perustajat

Einari Kukon poismenon myötä 31.3. siirtyi viimeinen Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n ensimmäisen, 9.3.1957 valitun hallituksen (johtokunnan) yhdeksästä jäsenestä tuonilmaisiin. Heidän joukkoonsa on aiemmin liittynyt jo seuran ensimmäinen rahastonhoitaja Aarre Anttonen.

Kaikki nämä kymmenen henkilöä olivat 9.3.1957 läsnä seuran perustavassa kokouksessa Viipurilaisen Osakunnan huoneistossa Helsingissä. Perustavia jäseniä olivat tietysti myös kaikki ne muut 210 pyhäjärveläistä, jotka tuohon kokoukseen osallistuivat. Perustavan kokouksen puheenjohtajana toimi Mauri Vanhanen ja sen sihteeriksi kutsuttiin allekirjoittanut.

Tämä on tietenkin toinen puoli totuutta. Toinen puoli totuutta on sitten se, että kun lainopin ylioppilas Paavo J. Paavola Reino O. Kukolta saamansa tehtävän mukaisesti jätti 8.5.1957 oikeusministeriön seuran rekisteröimistä koskevan anomuksen, tuon sopimuskirjan allekirjoittajia oli ainoastaan kolme: "Me allekirjoittaneet olemme päättäneet perustaa Vpl. Pyhäjärvi-seura ry -nimisen yhdistyksen ja hyväksyneet sille seuraavat säännöt..." Säännöt olivat tietenkin ne, jotka Reino O. Kukko oli etukäteen laatinut ja jotka yksimielisesti kokouksessa 9.3.1957 oli hyväksytty. Ja tässä yhteydessä sopimuskirjan allekirjoittajia olivat ainoastaan "Reino O. Kukko, filosofian maisteri Espoon kunnasta, A. O. Anttonen, kauppateknikko Helsingin kaupungista ja Kari Uusitalo, valtiotieteen ylioppilas Merikarvian kunnasta".

Historiaa siis tämäkin. Minä meistä kolmesta tuon sopimuskirjan allekirjoittajasta enää elävien kirjoissa. Ja minäkin vain toistaiseksi – jatkoajallahan tässä jo eletään.

KARI UUSITALO

Ylioppilaita

Sini Pauliina Pesonen kirjoitti ylioppilaaksi Tampereen Sammon lukiosta. Vanhemmat Leena ja Juha Pesonen.

Miro Elias Vesanpoika Pärssinen ylioppilaaksi Kaajanin lukiosta. Vanhemmat Salla ja Vesa Pärssinen. Leenan ja Vesan vanhemmat ovat Antero ja Selja Pärssinen, asuinpaikka Hollola.

Kerro perheen ja suvun uutiset lehdessä

Pyhäjärvi-lehti julkaisee joka numerossa tietoja perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, edesmenneistä ja valmistuneista.

Muistathan kuitenkin aina kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Kirkonsanoma

Kutsu pyhiinvaellukselle

Aivan kirkon alkuajoista lähtien kristityt ovat lähteneet pyhiinvaelluksille. Pitkän historian kuluessa sen muodot ja kohteet ovat kokeneet moniakin muutoksia.

Ajatus lähteä käymään pyhän historian keskeisille tapahtumapaikoille on ollut tuttua oikeastaan aina. Valitettavasti vain pyhään maahan suuntautuvien matkojen tekeminen on ollut varsinkin aikaisemmin hyvin raskasta ja edelleen se on varsin kallista. Siksi siihen ei ole käytännön mahdollisuuksia kuin vain osalla halukkaista.

Pyhiinvaelluksia on toki tehty muuallekin kuin vain Pyhään maahan. Pyhäjärvellä sijainnut Konevitsan luostari oli Valamon ohella merkittävä pyhiinvaelluskohde monelle ortodokskristitylle. Karjalaisväestö on tottunut valtakunnallisiin kesäjuhliin ja myös pienimuotoisempiin pitäjüh-

liin. Niissä on aina myös hengellisellä sanomalla ollut oma paikkansa.

Meille luterilaisille lukuisat hengelliset kesäjuhlat ovat olleet tosi tärkeitä. Kirkon sisällä vaikuttavat herätysliikkeet ja esimerkiksi lähetyksjärjestöt ovat niitä järjestäneet yhteistyössä paikallisseurakuntien kanssa. Ne kokoavat edelleen kymmeniä tuhansia henkilöitä Jumalan Sanan opetuksen ja elävän julistuksen pariin.

Vuosikymmenien kuluessa juhlien sisällössä on tapahtunut muutoksia. Anti on monipuolistunut käytännön toteutuksissa, mutta keskeisin asia on edelleen suuren Jumalan ja pienemmän ihmisen kohtaaminen. Se mahdollistuu Sanan ja sakramentin kautta. Mutta samalla koko ajan on tapahtunut myös uusien muotojen kokeilua, etsimistä ja löytämistä. Draaman keinoin pystytään paneutumaan hyvinkin syvälle us-

kon perustotuuksiin. Musiikki avaa jatkuvasti uusia tarkastelukulmia. Yhteinen laulu ja virsi on melkoinen yhdistäjä ja yhteisten tunteiden tulkitsija.

Nämä muodot kosketavat sellaisiakin kuulijoita, jotka eivät ole niinkään tottuneet perinteiseen julistukseen ja opetukseen.

Yhteisillä juhlilla ystävät kohtaavat. Elämän mukanaan tuomat kokemukset tulevat luontevasti jaetuiksi ja ne rikastuttavat sekä kertojan että kuulijan taivalta.

Riemullista on huomata sekin, että paikalla on suuri määrä saman tien kulkijoita, joita yhdistää samansuuntainen yhteinen pyrkimys kohdata Jumala. Mukana olevat lapset ja nuoretkin saavat vahvan näytön kristittyjen yhteisöllisyydestä.

Erittäin suuri merkitys on myös sillä, että eri sukupolviin kuuluvat henkilöt ovat samoilla juhlilla yhdessä

kyselemässä yhteistä tietä eteenpäin.

Matkan aikana solmitaan uusia ihmissuhteita ja joistakin niistä voi muodostua jatkossa todella merkittäviä.

Vanhan testamentin kanssa oli tottunut pyhiin matkoihin. Kunnan juutalainen lähti vuosittain useita kertoja Jerusalemin temppeliin elämään ja kokemaan Jumalan hyvyyttä.

Psalmi 84 on erityinen pyhiinvaeltajan laulu. Sen sisältö on edelleen vaikuttava ja kuvaa elävästi pyhässä kulkevan tuntemuksia.

Niitä on jälleen mahdollista kokea myös kotoisessa Suomen suvussa niin kotiseurakunnan kirkkoon suuntautuville matkoilla kuin hengellisillä kesäjuhli-lakin. Tässä meillä on yhteistä kutsua pyhiinvaelluk-selle.

VEIJO JÄRVINEN

Karjalaan jääneitä vainajia muisteltiin

Kauvatsalla

Kauvatsan Karjalaiset ry:n Kauvatsan kirkkomaalle hankkima Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki täyttää tänä kesänä 50 vuotta. Kokemaen seurakunta kunnostutti muistomerkkin seuramme 60-vuotisjuhliksi vuonna 2008.

Kauvatsalaiset järjestivät 19.5 kirkkomaalla pienimuotoisen Kaatuneiden muistopäivän tilaisuuden, jossa laskettiin kukkavihko myös Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille. Tilaisuudessa puhui Tauno Wikström ja kirkkokuoro lauloi.

Kukkavihkon laskivat Hannu ja Juhani Pruuki.

TUOMO HINKKANEN

Paukkujen sukukokous

järjestetään lauantaina 10.8.2013 kello 12.00 Huittisissa Suttilan vanhalla koululla Punkalaitumentie 730 (Punkalaitumen tietä Huittisten keskustasta noin 12 kilometriä Punkalaitumen suuntaan). Kaikki, jotka katsovat tavalla taikka toisella kuuluvansa Paukkujen sukuun, Tervetuloa!

Tarjoilujen järjestämisen vuoksi ilmoita osallistumisestasi välittömästi Pauli Paukulle 040-7704078 tai sukutoimikunnan puheenjohtaja Hannu J. Paukulle 0500-741296 tai hannu.paukku@punkalaidun.fi

TARKENNUS perunanistutuskuvaan, joka julkaistiin Pyhäjärvi-lehden toukokuun numerossa.

Kuvassa oleva, 90-vuotias Kaarina Uusihakala kertoo, että kuvan oli ottanut Aaro Kukon veli Einari Kukko.

Ukkosen sukuseura ry

(Sakkolan Koukunniemi, Pyhäjärven ja Sakkolan Lohijoki)

Sukukokous on Hämeenkyrössä/Hämeenkyrön Yhteiskoulu (Ristamäentie 13, Hämeenkyrö) 20.7.13 alkaen klo 13.00.

Kokouksessa ovat esillä sääntömääräiset asiat. Lisäksi on mahdollisuus osallistua Pyhäjärvi-juhlien ohjelmaan.

Sitovat ilmoittautumiset viim. 16.7.13 mennessä: Raimo Honkasalolle (040 – 7208732) Tuija Ukkoselle (040-7534241)

Tervetuloa sukulaisia tapaamaan! Sukuseuran hallitus

vpl. **Pyhäjärvi**

Kotisivut osoitteessa:

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Evakkovaellus kutsuu Kangasalle 14.7.

Kangasalan Karjalainen Kulttuurikeskus Äijälä ympäristöineen tekee aikamatkan sotavuosiin, kun seitsemäs valtakunnallinen Evakkovaellus järjestetään sunnuntaina 14.7.

Varsinainen vaellusreitti on noin neljä kilometriä ja sijoittuu Äijälän ja läheisen historiasta tunnetun Liuksialan kartanon ympäristöön. Reitin voi kulkea myös niin, että matkaa on vain pari kilometriä. Molempien varrelle on luvassa runsaasti ohjelmaa alkaen suuresta sota-ajan autojen kulkueesta ja teatteriesityksistä.

Lisäksi Äijälässä on esillä näyttely ”Mihi myö määnä?”, joka esittelee evakkolapsien kokemaa. Esillä on harvinaisia evakkotai-paleelta säilyneitä leikkikaluja ja muita esineitä. Sitä täydentävät lapsena evakkotielle joutuneiden nauhoitetut muistelmat. Jos lyhyempikin vaellusreitti tuntuu liian pitkältä, Äijälässä

on tarjolla mm. musiikkia, muisteluksia, aittanäyttelyitä, Karjala-kirjasto ja kahvittelua.

Evakkovaellus on kunnanosoitus kaikille evakkotien kulkeneille ja siitä selvinneille. Samalla se johdattaa miettimään, miltä tuntui lähtö evakkotielle ja kotiseudun menettäminen sodan seurauksena. Vaellukselle odotetaan useita satoja osanottajia.

Vaellusreitillä liikkuu myös näyttävä sota-ajan autojen kulkue. Sen toteuttavat Vehoniemen automuseo, Tieliikennemuseo Mobilia ja Vetraanikuorma-autoseura. Kulkueen kruunaa Kivennavan Ahjärveltä Kangasalle kotiutunut evakkoauto mallia 1935. Sotilasajoneuvo vuodelta 1940 vetää perässään tykkiä. Mobilian kokoelmista mukana ovat ambulanssiksi varustettu linja-auto, samoin kuin kenttäsaaran auto sekä sotamoottori-pyörä.

Autojen lisäksi evakkotien tunnelmaan johdattavat eläimet, jotka joutuivat aikanaan kävelemään evakkotien pitkiä päiviä. Tällä kertaa lemmiä ihailaan Liuksialan kartanon mailla, mutta hevosia saadaan myös kulkueeseen, samoin kuin muita pienempiä eläimiä. Aikaisemmissa vaelluksissa monet ovat pukeutuneet evakkoajan asuihin, mikä sekin lisää tunnelmaa. Vaellukseen voi kuitenkin osallistua aivan yhtä hyvin tämän päivän asussa.

Evakkovaelluksen avajaistilaisuus on kello 11. Paikalle on syytä tulla hyvissä ajoin, sillä autojen parkkipaikoilta on maksullinen kuljetus Äijälään. Muuten vaellus on ilmainen tapahtuma, joka rakentuu pääosin talkootyön voimin.

Tarkka vaellusreitti samoin kuin tiedot parkkipaikoista tulevat verkkosivulle www.evakkovaellus.fi ja www.karjalanliitto.fi/

kangasalan karjalaseura. Aamupurtavaa ja kahvia on tarjolla Äijälässä jo kello yhdeksästä lähtien, soppaa on luvassa kello kymmenen jälkeen. Varsinainen ruokailu on vaelluskulueen palattua Äijälään.

Vaellus päättyy lyhyeen yhteishetkeen kello 15.

Evakkovaelluksen järjestämisestä kantaa päävastuun Kangasalan Karjalaseura. Yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa tapahtumaa rakentamassa ovat Evakkolapset ry, lukuisat Kangasalan yhdistykset, Karjalaisseurojen Tampereen piiri ja muut yhteistyötahot.

Isommilta vaellukselle tulevilta ryhmiltä toivotaan ennakoilmoittautumista. Lisätietoja Kangasalan Karjalaseura Liisa Teittinen, liisa.teittinen@kangasala.fi kauko.aikas@elisanet.fi puh. 041 506 05 23 sekä Evakkolapset ry Anne Kuorsalo, anne.kuorsalo@kolumbus.fi

Käsityökilpailun aiheena kirjoitetut pöytäliinat ja puiset keittiötyökalut

Karjalan Liiton naistoimikunta on valinnut vuoden 2014 käsityökilpailun aiheeksi kirjoitetun pöytäliinan ja puisen keittiötyökalun. Kilpailu käynnistyi helmikuun lopussa jatkuen vuoden 2013 loppuun. Kilpailutöiden tulee olla uusia ja tehty tähän kilpailuun. Kisan alustava sarjajako:

Kirjottu pöytäliina: Iso pöydän kattava liina, vähimmäiskoko 80 x 90 cm tai halk. 140 cm, tai muu pieni pöytäliina, tabletti tai kaitaliina.

Puinen keittiötyökalu: Pienet puiset keittiövälineet: lastat, vispilät, härkimet, juustoalusta, kapustat, pulikat jne tai isohko, muu ruuanlaittoon liittyvä puutuote. Kilpailutyöt toimitetaan kunkin piirin kilpailuvastaavalle, joka on yleensä piirin naistoimikunta. Lisätietoja www.karjalanliitto.fi

Evakkoäiti-muistomerkkihankkeen tuotto käytetään lyhentämättömänä.

Keräystilin numero:

OKOYFIHH,

FI84 5789 5420 0253 68.

Viite: 30009

Keräyslupa: Karjalan Liitto ry
2020/2012/3513

Keruu aika: 2.11.2012-31.10.2014

Luvan myöntäjä:

Poliisihallitus 2.11.2012

Tunnistatko Noitermaan nuorisoseuran tyttöjä?

Kuva on otettu Noitermaan koulun pihalla v. 1943. Sen antoi tunnistettavaksi Vpl. Pyhäjärvi-seuran perustavassa kokouksessa 03/1957 mukana ollut, nykyään Helsingin Vuosaaressa asuva Martta Heinonen. Hän on syntynyt huhtikuussa 1922 Noitermaassa ”Heikkilän alatalossa” Juho ja Olga Kopsan tyttärenä. Tunnistatko keitä on kuvassa, ota yhteyttä toimitukseen!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön puheenjohtajat

Hallituksen puheenjohtaja
Yrjö S. Kaasalainen Harjavalta,
Kallenk. 10
29200 Harjavalta
puh. 0400-626 770,
yrjo.kaasalainen@luukku.com

Hallituksen varapuheenjohtaja
Juhani Forsberg Helsinki,
Ryytimaantie 19 A 8
00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899,
juhaniforsberg@gmail.com

Hallintoneuvoston puheenjohtaja
Esko Pulakka Nokia,
Kuljunperäntie 189
37200 Siuro
puh. 044 383 0867
esko.pulakka@gmail.com

Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala Tampere
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Vpl. Pyhäjärvi-tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki vaakunapaita, jota saatavana väreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Edullisesti esim. lahjaksi ja asukseksi tuleville kotiseutumatkailijoille, vaikka koko ryhmälle, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, helmenharmaissa vain pyöreällä.

Koot S, M, L, XL, XXL ja XXXL.
Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja
koot XXL ja XXXL 20 e/kpl.

Dokumenttielokuva

Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä,
mukana liuskan seloste elokuvasta,
DVD:n hinta 20 €/kpl.

Seuran 50-vuotishistoriikki (2007)
tarjoushintaan 10 eur/kpl.

Postitettaessa lähetyksiin lisätään postituskulut,
mutta myös tuotteiden noutamisesta
Karjalatalolta voitte sopia.

Tilaukset Kaarina Pärssinen 040-519 3036,
e-mail kaarina.parsinen@gmail.com ja
Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433,
e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

Saaristopitäjän kulttuuria ja luonnonkauneutta

Kevätretkellä Kemiönsaarta kiertämässä

Maisemat keväisessä Varsinais-Suomen saaristossa olivat luonnonystäville parasta herkkua pitäjaseurojen päivätretkellä Kemiönsaarelle. Saaristopitäjän huolella hoidetut kulttuurimiljööt, kevätukukien loisto ja ihanat merenrantakalliot ja lahdemat – ne pyörivät vieläkin filminauhana mielessä retkeä muistellessa.

Huikaisevan kauniin kevätpäivän näkymiä olisivat kruunanneet merellä lipuvat purjehveneet, mutta ajankohdan varhaisuudesta johtuen ne uupuivat sisämaassa asujalle muutoin lähes täydellisistä saaristomaisemista.

Vuosien kokemus on osoittanut, että retkipäivän onnistumisen takaavat hyvät, kohteen tuntevat oppaat. Kurkijoki-Seuran ja Vpl. Pyhäjärvi-seuran nyt jo neljännen yhteisen kevätretken kohteen löytämisestä kiitos kuuluu sitä ensimmäisenä ehdottaneelle kurkijokelaisten aktiiville toimijalle, Maiju Salakarrille. Kuultuaan viime syyskokouksessa suunnitelmista lähtä retkelle Kemiönsaarelle Vpl. Pyhäjärvi-seuran kunniajäsen, elokuva-neuvos Kari Uusitalo, monikymmenvuotinen Kemiönsaaren kesäasuja, tarjoutui opastamaan meitä saarella. Koska retkelle lähti peräti 60 osallistujaa, päädyimme ottamaan myös toisen paikallisen oppaan. Sellaiseksi saimme Kemiönsaaren opasyhdistyksen Grand Old Lady, Carola Antskogin, jonka harteilla oli esitellä meille Dragsfjärdin kirkko ja puolikkaalle ryhmää myös Söderlångvikin kartano.

Kemiönsaaren arki tänään

Dragsfjärdin aiemmin itsenäinen kunta liitettiin 2009 Kemiöön. Samoin kävi Västernärundille ja Hiittisille. Neljän kunnan yhteenliittymä sai nimen Kemiönsaari (Kimitoön).

Saavuimme ensin Dragsfjärdin kirkolle, kun olimme pikkuteitä ajellen käyneet poimimassa loput osallistujat Salon ja Kemiönsaaren rajamailta. Ajomatka perille kesti Segersvårdien kuljettamalla linja-autolla jonkin verran arvioitua kauemmin ja tuli kysyneeksi osallistujien kärsivällisyyttä.

Saimme Uusitalon ja Antskogin vuoroan kertomana runsaan tietopaketin sekä Kemiönsaaren kulttuuri-kohteiden synnystä että laajan saaristokunnan nykypäivästä. Taalintehtaan ruukin, siellä viime vuoteen saakka toiminnassa olleen terästehtaan viimeisin omistaja FNSteel ilmoitti vuosi sitten hakeutuvansa konkurssiin. Uusia toimijoita ei suurimman työnantajan, te-

rästehtaan jatkajiksi ole löytynyt ja niin kemiönsaarelaisten elämää varjostavat tänä päivänä työttömyys ja toimeentulohuolet. Matkailulla ja mereen kytköksissä olevilla kesäaikaisilla aktiviteeteilla on suuri merkitys myös asukkaiden työllistämiseen.

Dragsfjärdin kirkko ja Ölmosan kesäidylli
Jo ensimmäinen retkikohteemme, hienolla tavalla entisoity Dragsfjärdin kirkko, joka on sekä sisältä että ulkoa kaunis kuin koru, hyvin hoidetun vanhan hautausmaapuiston ympäröimänä, osoitti, että kannatti lähteä reissuun. Hämmäntävä tieto oli, ettei Dragsfjärdissä sijaitseva varuskunta juurikaan käytä kirkkoa, vaan varusmiehet kuljetetaan kirkonmenoja tarvittaessa Helsinkiin. Kohteemme oli yksi Kemiönsaaren seurakunnan seitsemästä kirkosta.

Paikalla oli aiemmin sijainnut vanhempi kappeli. Kirkonrakentaja Anders (Antti) Piimäsen johdolla vuosina 1753-1755 pystytetty, nykyinen puukirkko on ulkoa pehmeän keltainen, sisäseinien väriskaala on kauniin sinertävä. Alttaritauluna toimii krusifiksi vuodelta 1689. Krusifiksi muistuttaa meille pyhäjärveläisille tuttua, Pyhäjärven kirkosta ennen sotia evakuoitua ja Tyrvään Pyhän Olavin kirkon alttariseinälle päätynyttä, 1700-luvun alusta peräisin olevaa krusifiksia.

Jo yli 40 kesää Kemiönsaarella viettänyt elokuva-neuvos Kari Uusitalo syvensi tietämystämme saaristokunnan nykypäivästä ja omasta revieristään siellä viettäen koko 60 hengen ryhmän Ölmosaan kesämökilleen. Anita ja Kari Uusitalon idyllisen merenrantamökin pihamaalla nautittiin retken tulokahvit muine virkistävine antimineen ja levähdettiin merituulen henkäyksistä nauttien kuumman linja-automatkan jälkeen.

Söderlångvik, Sini-simpukka ja Kasnäs
Ajellessamme Söderlångvikiin kuultiin mm. siitä, miten säkkijärveläisiä evakkoja asettui sotien jälkeen Kemiöön. Paikkakunnalla syntynyt ja kuollut taitava talousmies ja mesenaatti Amos Valentin Anderson (1878-1961) ei kuitenkaan menettänyt omistamansa Söderlångvikin maista evakoille juuri mitään.

Amos Anderson, liikemies, lehdenkustantaja, kansanedustaja ja mesenaatti eli taiteen tukija jätti omaisuutensa Konstsamfundetille, joka ylläpitää mm. Amos Anderssonin taide-

Koulumestarin roolissa esiintynyt museonhoitaja Jarmo Kujala piti retkeläisille karttakeppi heiluen jämäkän tunnin.

Sagalundin museoalueella tarkkaavaisina kuuntelemassa pyhäjärveläisistä retkeläisistä vas. Marjatta Savolainen, jonka takana Osmo Juvonen, Sirpa Leivo sekä edessä selin Aino Pöyhönen, hänestä oikealle Kauko Hinkkanen, kurkijokelaisjuurisista Aila Molarius ja pyhäjärveläisistä Timo Pohjola.

museota Helsingissä sekä tutustumiskohdettamme Söderlångvikin kartanoa. Amos Andersonilla sanotaan olleen kaksi eri persoonallisuutta: aamupäivän Amos oli määrätietoinen liikemies, iltapäivän ja illan Amos taas oli tunteikas seuraiminen, taiteiden ja kulttuurin ystävä.

Kartano, jollainen Söderlångvik on sanan laajimmassa merkityksessä siihen päärakennuksen lisäksi kuului, useine hyvin hoidetuine muine rakennuksineen, museoineen, puutarhoineen ja laajoine omenaviljelmineen, sijaitsee meren äärellä. Puistoarkkitehtuuri on 1930-luvulta.

Aluetta tutkien voisi hyvin viettää kokonaisen päivän piknikillä. Nyt käyskentelimme sisällä vain päärakennuksessa taidekokoelmia ja upeaa sisustusta ihaillen. Sukkelimmat poikiesivat puutarhan suoramyyntissä ja kurkistamassa käsityömyymälää ja pikkuisia kahvilaa.

Lounaspaikkamme Kasnäs Paviljong, jonka sitä retkeläisille varatessani luulin olevan idyllinen merenrantaravintola upealla paikalla, sijaitsi kyllä Kasnäsissä purjehvenesatamassa. Mutta näkymät olivat valitettavasti kalateollisuusrakentamisen ja huppeaan kokonaisuuteen kuuluvan kylpylärakennuksen osittain runtelema. Paviljongin lounas, monipuolinen ja tasokas kalabuffet kylläkin sai unohtamaan sen, mihin silmät ympäristön suhteen pettyivät.

Ennen ateriaa kipaisimme ylimääräisenä ohjelmanumerona katsomassa Kasnäsissä venesataman vierisillä kallioilla sijaitsevaa Saaristomeren luontokeskus Sini-simpukkaa. Siellä voitututustua Saaristomeren kansallispuistoon sekä niin vedenpinnan ala- kuin yläpuoleltakin saariston ainutlaatuisen luontoon. Sini-simpukkin olisi ihan oman päiväretkensä väärtti luontopolkuineen kaikki-

neen.

Lounaan jälkeisellä kiertoajelulla Taalintehtaalalla näimme, miltä teollisesta toiminnasta nyt vaiennut ruukkialue nyt näyttää linjurin ikkunasta katsottuna.

Turunmaalaista kulttuuriperintöä Sagalundissa

Päivän viimeinen retkikohde oli niin kuin esiteteiksissä luvattiin, "palanen buffet tullutta runoutta". Sagalundin museo muualta siirrettyine koulu- ja muine rakennuksineen, luonnonmetsäpohjaisine puistoinen ja vanhanaikaisine puutarhoineen on paikka, jolla-laisen kanssa Seurasaaret ja muut tunnetut ulkoilmamuseot kilpailevat. Tämä turunmaalaisen kulttuuriperinnön ja lastenkulttuurin keskus olisi sekin yksin jo päiväretken arvoinen.

Yllätykseksemme pääsimme koulumestarin asuun ja persoonaan hyppäneen museonhoitaja Jarmo Kujalan johdolla

oppitunnille 1800-luvulta peräisin olevaan koulun. Suuvirsi, tuo näinä viikkoina usein kuultu, rakastettu ja monilla muistoilla lastattu, kuulosti "meidän luokan" oppitunnin alkajaisiksi laulamana ihanalta kuin konsanaan vuosikymmeniä sitten alakoulua käydessä. Koulumestari kuulusteli meitä niin laskennon kuin lukemisenkin taidoissa. Kujala myös kertoi erittäin taitavalla ja tietävällä tavallaan siitä arvokkaasta kulttuuriperinnön taltioimisesta, mistä Sagalund laajalti tunnetaan.

Lukuisia museota vuosikymmenien kuluessa kiertäneenä voi tälle Sagalundin tarjoamalle opastukselle antaa kyllä täyden kymmin. Siitä olivat haastattelemani kevätretken osallistujat yksimielisiä.

Moni kävi paluumatkalla vakuuttelemassa, että jatkossakin näitä kurkijokelaisten ja pyhäjärveläisten pitäjaseurojen välisten ystävyyssuhteiden hedelmänä

Kemiönsaaren seitsemästä kirkosta kaunein lienee entisöity Dragfjärdin puukirkko.

Dragfjärdin entisöidyn kirkon alttaritauluna palvelee edelleen krusifiksi vuodelta 1689.

Kemiönsaaren Ölmosassa kesiään yli 40 vuotta viettäneet Anita ja Kari Uusitalo tarjosivat mökilleen tulokahvit.

syntyneitä laatumatkoja kannattaa tehdä. Mutta mikä olisi Kultarannan, Kulttuuripääkaupunki Turun, Hämmeenlinnan seudun ja Ke-

miönsaaren jälkeen seuraava kohde?

KAARINA
PÄRSSINEN

Tampereen pyhäjärvikerholaiset Naantalın nähtävyyksiin tutustumassa

Tampereen seudun kerholaset kevätretkellään Naantalissa. Kuva: Ritva Koskinen.

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerhon kevätretki tehtiin 570 vuotta täyttävään Naantaliin.

Poimimme Käsiyöläiskadun pysäkillä oppaaksemme Ritva Koskisen. Saimme kuulla, että Naantalın vaakunassa kirjaimet vg tulevat latinan kielen sanoista "vallis gratiae", armon laakso.

Tullihuoneen porttia koristi aikoinaan puinen aurinko; sittemmin kuuluisa Naantalın Aurinko.

Merimasku, Rymättylä ja Velkua liittyivät osaksi Naantalia vuoden 2009 alussa, joten väkiluku on nyt noin 18800.

Pääretkikohteemme oli Kultaranta, jonne ajoimme 1934 rakennetun Ukko-Pekan sillan viereen 1986 rakennettua Naantalınsalmen

siltaa pitkin. Kultaranta on ollut Tasavallan presidentin virka-asuntona vuodesta 1922.

Graniittilinnan suunnittelija on Lars Sonck, joka on suunnitellut myös Tampereen graniittisen tuomio-kirkon. Linnan rakennutti vuosina 1913-1916 suurliikemies Alfred Kordelin. Kordelin kuoli Mommilan kahakassa 1917.

Vuodesta 1953 on Kultaranta ollut valtion omistuksessa. Kordelinin toive oli, että Kultaranta puutarhoineen ilahduttaisi suomalaisia. Hänen toiveensa mukaisesti puutarhaan voi tustua omatoimisesti kesällä perjantaisin klo 18-20.

Naantalın synty alkoi, kun vuonna 1443 Ailosenniemeen perustettiin

luostari ja sen alaisuuteen kaupunki. Luostarin toiminta lakkasi 1500-luvun lopulla.

Naantali eli aallonpohjassa yli kaksi vuosisataa. Kylpylätoiminta vuodesta 1863 käänsi Naantalın uuteen kukoistukseen.

Luostarin kirkko toimii nykyisin Naantalın evankelisluterilaisen seurakunnan kirkkona. Oppaalta kuulumme, että alttarikaappi on 1400-luvulta ja saarnastuoli on 1622 sotasaaliina saatu.

Mainittava perinne on yli 80 vuoden takaa, kun Naantalın kirkon tornista kesäaikaan päivittäin klo 20 soitetaan trumpetilla vesper -iltasoitto. Etukäteen määrätyn virren ensimmäinen säkeistö soitetaan kolmeen kertaan, ensimmäinen presidentille, sitten itään

kaupunkilaisille ja kolmantena merelle.

Satama oli aikanaan tärkeä meritie Ruotsiin ja Baltiaan. Syväsatama toimii nykyisin väylänä tavarakuljetuksille.

Keskiaikainen asemakaava on säilytetty vanhassa kaupungissa, jossa talojen vanhat nimikilvet kertovat omaa historiaansa. Unohdetaan ei voi Muumimaailmaa, joka kiinnostaa erityisesti lapsiperheitä tämän päivän Naantalissa.

Valmistautuminen kesään oli nyt käynnissä. Kierroksemme päätteeksi rantaravintolan kalapöydästä saimme nauttia mm. monia meren herkkuja, meren äärellä kun oltiin.

PIRJO KIIALA
Kerhon sihteeri

Amos Anderson pelasti Svenska Teaternin korjauksesta 1930-luvulla yhteensä neljä karyatidihahmoa, jotka siirrettiin koristamaan Söderlångvikin kartanon autotallin eteläseinää. Opas Carola Antskog.

Söderlångvikin kartanon suuren ruokalasin pöydän ääreen mahtuu kaikkiaan 34 henkilöä. Kuvat: Kaarina Pärssinen.

Mustaniemen linnake Vpl. Pyhäjärvellä

Minkä kunnan alueella sijaitsi Mustaniemen linnake? Sotakirjallisuus ja erilaiset kylä- ja pitäjäteokset antavat hyvin epätarkkaa tietoa asiasta. Yleisesti kerrotaan, että Mustaniemi, joka jo rauhan aikana oli linnake, sijaitsee Käkisalmen eteläpuolella.

Laatokan puolustuksen perinnearkiston hoitaja Erkki Marttila kertoo Mustaniemen linnakkeesta seuraavaa:

"Mustaniemeä ei hevin niemeksi erota. Se on noin kilometrin levyinen kohouma itäisen Karjalan Kannaksen muuten miltei suorassa rantaviivassa. Tosin Mustaniemen rannassa erottuu pienen pienin niemien nysäkin. Suurpiirteisistä kartoista ei hahmotu, kumpaa "niemeä" kartoittaja lie nimellään kunnioittanut. Mustaniemi on suunnilleen Käkisalmen ja Konevitsan puolivälissä.

Mustaniemen patterin varustelu eteni aivan saman kaavan mukaan kuin Järisevännäkin. Ensimmäisenä vuonna 1919 patterille asennettiin kaksi 75 mm:n tykkiä. Tämä kevyt kalusto vaihdettiin seuraavana vuonna Ahvenanmaalta tuotuihin 120 mm:n Armstrong-tykkeihin. Kaksitykkinen patteri sijoitettiin lähelle rantaa. Tykkien perussuunta oli koillinen. Ampumasektori oli puoliympyrä ja vain edessä olevan suunnan.

Sotia edeltäneenä aikana Mustaniemi oli vartiolinna, jossa oli vakituisesti vain noin kymmenen hengen miehitys. Talvisodan alla patteri miehitettiin ja saatettiin täyteen valmiuteen. Koska kuitenkin lähempänä rintamaa olevalle Ylläpään niemelle rakennettiin kiireellä patteri talvisodan jo alettua, niin toinen Mustaniemen 120-millisistä tykeistä siirrettiin sinne.

Jatkosodan aikana Mustaniemeen sijoitettiin kaksitykkinen kuuden tuuman Canet-patteri. Vanhoja, lähellä rantaa olleita heikkorakenteisia ja kevyemmälle kalustollekin tehtyjä tykki-asemia ei kuitenkaan nyt käytetty, vaan patteri sijoitettiin kenttälainoitettuihin aseisiin yli kilometri taempana olevan, jyrkästi nousevan maatöyrään päälle. Asemista suoritettiin jatkosodan aikana lähinnä koulutusammuntoja. Ainoaksi taisteluammunnaksi jäi kesäkuussa 1944 tapahtunut neuvostojoukkojen tiedustelualuksen karkoittaminen Mustaniemen edustalta.

Nykyään Mustaniemen entiselle patterialueelle johtaa läheisestä Motornojen (entinen Vuohensalo) kylästä ajokuntoinen tie. Itse Mustaniemi on venäläisessä kartassakin säilyttänyt Suomen aikaisen nimensä.

Kaunis koivikko kasvaa vanhalla patterialueella aivan Laatokan rannassa. Tykkien avoasemat sijaitsivat 50 metrin etäisyydellä toisistaan. Tykkiasemat pulttitehineen ovat aivan ehjiä, vaikkakin runsaan aluskasvillisuuden peitossa. Betoniset ampuvatarkviket ja miehistösuojat ovat myös ehjiä ja miltei kuivia. Kase-mattien käytävillä on soraa.

Teräsovia ei Mustaniemen tykkiasemissa ole ollut. Puuvista on jäljellä vain ruostuneita saranantynkiä. Yhtä miehistösuojaa ovat todennäköisesti kalastajat käyttäneet majoitustarkoitukseen.

Mustaniemen linnakkeen laiturista on jäljellä vain rantakiveystä. Rannalta löytyy myös piikkilankaesteiden sykköryitä. Jatkosodan aikana patterialue sijaitsi Mustaniemeen Vuohensalosta tulevan tieuran varrella jo paljon ennen alkuperäistä linnakealuetta. Maa-

Karttakuva kertoo Mustaniemen sijainnista Pyhäjärven puolella.

jyrkanteen päällä olevalta patterialueelta löytää vielä eteläisemmän tykkiaseman perusrakenteita. Lisäksi löytyy runsaasti kenttälainoitteiden jäänteitä ja juoksuhautoja".

Uudestakaupungista oleva Martti Jalava on tehnyt DVD:n sotahistoriaan perustuvan matkavideon, jossa olevaa karttaa hän on joutunut täydentämään Heinäsenmaan, Mustaniemen ja Kelpän linnakkeiden sijaintimerkinnoilla.

Topi Kukko kirjoitti aikanaan Pyhäjärven Rantakylää käsittelevän teoksen "Tuulukko puhalttaa". Teoksen karttaosiossa näkyy merkintä Mustaniemestä, mutta kohteiden numeroinnin osalta Kukko ei puhu Mustaniemestä mitään.

Laila Venetpalo on puolestaan kirjassaan "Laatokan lapset - muistelmia Vuohensalosta" käsitellyt hyvin vähäisesti Mustaniemeä. Karttapiirroksessa pitäjien raja on piirretty aivan oikein Mustaniemen pohjoispuolelle, mutta taloselvityksessä onkin sitten RT3 Mustaniemi merkitty Vuohensalon kiinteistöihin kuuluvaksi.

Mikähän lienee sitten totuus asiassa? Joka tapauksessa uskon monen Pyhäjärven pojan niin rauhan kuin sodankin aikana palvelleen lyhyempiä tai pidempiä aikoja juuri Mustaniemen linnakkeella, eikä niissä olosuhteissa ollut suurtakaan merkitystä, minkä kunnan alueella ko. linnake sijaitsi.

Hiljattain tarkasteltavaksemme tulivat SA-kuvat ne-

Matti Jalavan karttakuva kertoo Laatokan linnakkeiden paikat.

tissä. Mustaniemen linnakkeen kohdalla löytyy 108 enemmän tai vähemmän mielenkiintoista kuvaa. Todettakoon tässä yhteydessä että Konevitsan koh-

dalla löytyy peräti 246 kuvaa. Erinomaisia kuvia löytyy myös hakusanalla Polvana. Pyhäjärven kohdalla täytyy ehdottomasti käyttää Vpl

lyhennettä, sillä muuten Aunuksen Pyhäjärven kuvat häiritsevät mahdollista tunnistamista.

REINO ÄIKIÄ

Mustaniemen SA-kuvat kertovat linnakkeen talvi- ja jatkosodan aikaisesta vaiheesta. Kuva otettu 20.6.1942

SA-kuvia puolustusvoimien arkistoista

Lottia talouspuuhissa Pyhäjärven seuduilla.

Korsu rakenteella Pyhäjärvellä.

Pyhäjärveläisvahvistus mukana maanpuolustusnaisten voittojotoksella

Maanpuolustusnaisten jo-
tos järjestettiin tänä vuona
18.-19.05.2013 Hattula-
ssa.

Paikkakunnan nimen
mukaan joukkueen jäsenil-
lä piti olla yhdenmukainen
"tuunattu" hattu, joka sit-
ten arvioitiin ja lopuksi pa-
ras palkittiin. Kilpailupaik-
kana toimi Parolan Pans-
sariprikaati, Parolannummi.
Ensimmäisenä päivänä

reitit pituus oli noin 16
km, joka sisälsi 17 eri
tehtävää. Matkatehtä-
vänä oli valmistaa koivun-
oksista perinteinen vispilä
sekä suunnistus-, arviointi,
ensiapu- ja tietotehtäviä.
Toisena päivänä tehtävä-
rasteilla oli mm. ammun-
taa, panssarivaunujen tun-
temusta ja armeijan jalka-
rätin taittelua ja matkaa teh-
tiin armeijan pyörällä.

Jotokselle osallistui 41
neljähenkistä joukkuetta.
Rautulaisjuuriset Väisäsen
sisarukset Eija, Sirpa ja
Eeva täydennettynä yhdellä
pyhäjärveläisjuurisella Pir-
jo-Liisa Räsäsellä osal-
listuivat viime vuoden ta-
paan jotokselle.

Joukkueen nimi tällä ker-
taa oli "Raudun porsaat"
ja hattuna porsashattu; kas-
vatettiinhan porsaita Pyhä-

järvellä ja monissa muissa-
kin Kannaksen pitäjissä. Ha-
tut suunnitteli ja ompeli
joukkueen jäsen Eija Vase-
nius.

Viikonlopun Jotoksen ja
"porsastelun" jälkeen jouk-
kueen yllätykseksi kotiin
tuomisina oli sekä hattukil-
pailun että koko Jotoksen
voitto.

Eeva VÄÄTÄINEN

Pohjois-Karjalan maan- puolustuksesta kesänäyttely

Suomen Kivitutkimussäätiön vaihtuvat kesänäyttelyt Ki-
vikeskuksessa Juukassa ovat saaneet kymmenen vuoden
aikana sekä matkailijoiden että alueen väestön suuren
suosion. Tänä kesänä 4.6.-30.9.2013 Kivikeskuksessa
esitellään Pohjois-Karjalan maanpuolustuksen vaiheita
1600-luvulta nykypäivään. Rajalla – maanpuolustusta
Pohjois-Karjalassa -näyttelyn pääosaan on nostettu itä-
sen rajamaakuntamme historia itsenäisen Suomen etu-
vartiossa.

Rajalla – maanpuolustusta Pohjois-Karjalassa -näytte-
lyssä on nähtävillä ainutlaatuinen esinekokonaisuus, joka
on koottu tätä näyttelyä varten yksityis-, museo- ja
maanpuolustuskieltojen kokoelmista. Esimerkiksi Sota-
museo on lainannut näyttelyyn Pohjois-Karjalan Prikaatin
perinnehuoneesta olleita aarteita, kuten Mannerheim-
ristin ritari, eversti Ahti Vuorensolan ja Kollan sankarin,
kapteeni Aarne "Marokon Kahu" Juutilaisen kunnia-
merkit. Osa esineistä on ensimmäistä kertaa julkisesti
esillä. Näyttelyn avasi Itä-Suomen sotilasläänin komenta-
ja, prikaatikenraali Veli-Pekka Parkatti. Näyttelyn suo-
jelijana toimii Tasavallan Presidentti Sauli Niinistö.

Pohjois-Karjalassa on taisteltu ja Pohjois-Karjalasta on
taisteltu kautta vuosisatojen. Näyttely lähtee liikkeelle
Ruotsin ajoilta, jolloin alueen rajavartiointista ja puolus-
tuksesta vastasivat pitkälti paikalliset talonpoikaisjoukot.

Jääkäri- ja vapaussotaosiossa kerrotaan Venäjästä
irrottautuvan kansakunnan vapauden tahdosta ja juuri
itsenäistyneen valtion väestön kahtiajakautumisesta vuo-
den 1918 traagisine seurauksineen. Seuraavaksi esittelyssä
ovat suojeluskunnat ja Lotta Svärd -järjestö, vapaaehtoi-
set maanpuolustusjärjestöt.

Talvi- ja jatkosodan vaiheista näyttelyssä kerrotaan
sekä Pohjois-Karjalan että sen varuskuntien ja näiden
perinnejoukko-osastojen näkökulmasta. Yksi tärkeä tee-
ma on, kuinka talvisodan jälkeen solmittu Moskovan
rauhan raja johti Ylämyllyn ja Kontiorannan varuskunti-
en syntyyn. Mielenkiintoisena erikoisteemana esittelyssä
on Joensuun seudun merkittävä rooli Ilmavoimien
suurimpana tukikohtakeskittymänä jatkosodan aikana.

Omassa osiossaan esittäytyvät Pohjois-Karjalan varus-
kunnat – Onttola, Ylämylly ja Kontioranta – jotka ovat
olleet vuosikymmeniä olennainen osa maakunnan maise-
maa ja elämää. Näistä Ylämyllyn varuskunta lakkautettiin
vuonna 1996 ja Kontiolahden varuskunnalle jätetään
jäähyväiset tämän vuoden lopussa. Varuskuntien yhtey-
dessä on haluttu nostaa esille sotilaskotisisarten pitkät
perinteet omaava vapaaehtoinen maanpuolustustoimin-
ta. Ja kun näyttelyssä ollaan Rajalla, luodaan katsaus myös
maakunnan rajavartiointin vaiherikkaaseen historiaan:
itsenäistymisen jälkeisiin levottomiin vuosiin, kylmän
sodan kauteen ja Rajavartiolaituksen tämän päivän toi-
minnan painopistealueisiin.

Kuvassa vasemmalta Eija Vasenius, Sirpa Väisänen, Eeva Väättäinen ja Pirjo-Liisa Räsänen.

Tirehtööri Mansneruksen muisteluksia 1800-luvun lopun Pyhäjärveltä

Vasta 90-vuotiaana eläkkeelle jäänyt Pyhäjärven seurakunnan kanttori, tirehtööri Karl Otto Mansnerus (1845-1937) ehti hoitaa tehtävää ennätyksellisen pitkään, peräti 64 vuoden ajan tultuaan lukkariksi Pyhäjärvelle vuonna 1871.

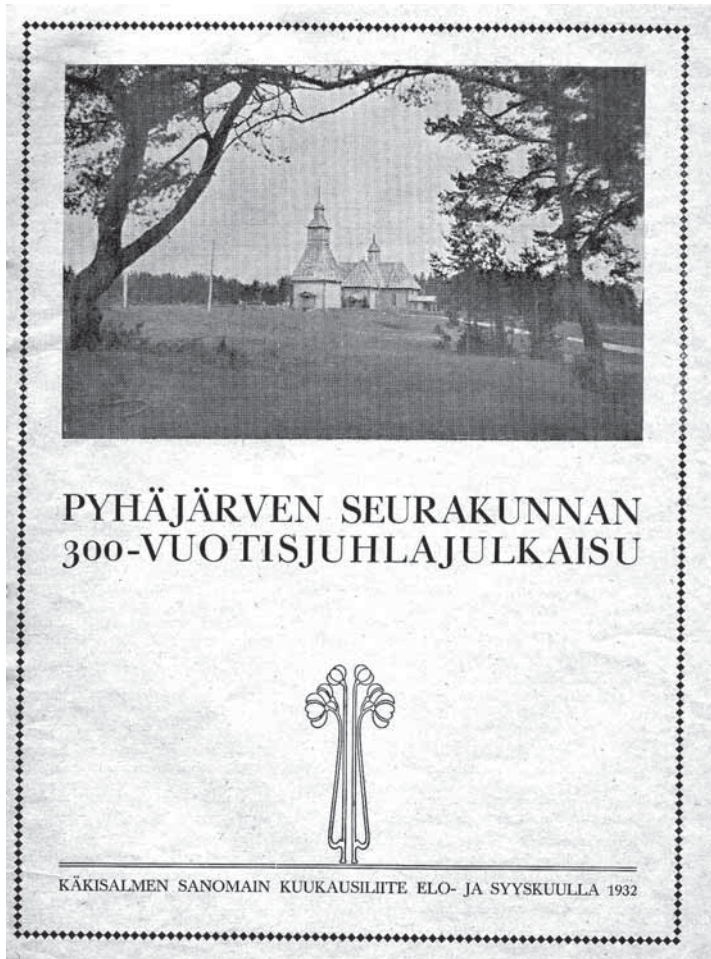
Millaisia muistoja elämästä 1800-luvun Pyhäjärvellä oli tallella kaikkien paikkakuntalaisten tuntemalla, Partasedäksi sanotulla tirehtöörillä Mansneruksella 1930-luvun alussa, viranhoidon loppusuoran häämöittäessä. Siitä ohessa autenttinen kuvaus, jonka kirjoittaja on Mansnerusta haastattelemassa käynyt, silloinen nuori kirkkoherra Karl Adolf Wikman (myöh. Wiika).

Wiika oli oltuaan Pyhäjärvellä ensin vv. 1919-26 kapalaisena ja aloitettuaan 1929 kirkkoherrana Pyhäjärvellä, myös tunnettu taitavana kirjoittajana. Joskin jälkipolvet muistavat näistä taidoista roviaa vieläkin paremmin hänen puolisonsa Impi Wiikan (1890-1968), Pyhäjärven historia, kappale kannakselaisvaiheita (1950) kirjoittajan.

Vuonna 1932 vietettiin Pyhäjärven seurakunnan 300-vuotisjuhlaa. Wiikan kirjoitus Mansneruksesta julkaistiin Käkisalmen Sanomien kuukausiliitteessä, joka ilmestyi Pyhäjärven seurakunnan juhlaulkaisuun elo-syyskuussa 1932.

Tämä K.A. Wiikan kirjoitus vuodelta 1932 aloittaa lehdessämme sarjan, mihin poimitaan Sakari Wiikan Vpl. Pyhäjärvi-seuralle lahjoittaman Karl ja Impi Wiikan ja heidän poikansa Kaarle Wiikan kotiaikakirjoitusten aarteista muutamia esimerkkejä. Täysin perfektissä kunnossa säilynyt Pyhäjärven seurakunnan juhlaulkaisu löytyi arkistoa luetteloitaessa tuoreena kuin olisi juuri postilaatikkoon tipahtanut.

KAARINA PÄRSSINEN

Käkisalmen Sanomien kuukausiliitteen elo-syyskuu 1932 kansilehti.

„Partasedän“ puheilla.

Tirehtööri Mansnerus.

Pyhäjärven lukkarit tunnetaan seurakunnassa nimellä »Partasetä». Tarkoitus oli vähän haastattaa häntä. Kun hänen luonaan käynnistä jo oli jokunen aika, menimme joukolla häntä tervehtimään. Käytiin sisään postinpitäjältä tutusta portista. Ja siinä pihalla tulikin vastaan salskea Karjalan uros, tuuheapartainen ja 87:stä ikävuodestaan huolimatta ryhdikäs vielä. Niin on kuin itse Väinämöinen vielä Karjalan ahoja kulkisi.

— Päivää!

— Päivää, päivää! Tästä sydämeä käykää! Painakaa puuta, painakaa puuta!

— Pitäisi kysellä vähän. Kertokaahan jotain van-

142

KUUKAUSILIITE

hoista asioista. Joko »Partasetä» on ollut miten kauvan lukkarina täällä Pyhäjärvellä?

— Jo on huhtikuusta kuudeskymmenestoinen vuosi menossa. Vaalia laulamassa olin kolmannella sijalla. Eräs vaalilukkarit oli Porvoosta, toinen Räisälästä. Minä sain äänet. Kun syksyllä 1870 tulin tänne kortteeria etsimään, oli kuvernööri Akerblom täällä ja piti kouksen kirkossa siitä, että perustettaisiin kansakoulu pitäjään. Hän piti puheen koulun tärkeydestä. Kaikki olivat siihen myöntäviä, mutta herastuomari Päiväläinen Orolasta sanoi: »Minkä enemmän kouluja perustetaan, sen enemmän tulee narreja maailmaan.» Silloin kuvernööri meni aivan hänen eteensä ja sanoi: »Kuinka isäntä voi niin sanoa?» Päiväläinen mainitsi erään Kijmajärvellä asuvan laiskottelevan miehen, joka oli kouluja käynyt ja toisten narrattava. — Kun sitten kansakoulua piti ruveta rakentamaan, ei sitä kukaan halunnut maalleen, ennenkuin sanoin: »Kelpaako teille näin? Pannaan minun tilastani puolet kansakoulutontiksi.» Asuin silloin Vatikkalassa, siinä missä nyt Anna Hakkarainen asuu. Se kelpasi. Lahjoitin puolet tilastani kansakoulua varten. Maantie tuli rajaksi ja siihen pitäjän ensimmäinen kansakoulu rakennettiin. Pitäjän miehet toivat osan hirsistä, suuri osa hirsistä ja uunien tiilit tuotiin Sortanlahden viinasavotasta. Olin silloin kunnallislautakunnan esimiehenä ja jouduin valvomaan rakennustyötä. Silloin oli erittäin kuiva kesä, niin että oli hyvä rakentaa. Ensimmäinen opettaja oli Auvinen rouvineen.

— Taubilassa on vielä petäjä, jonka sanotaan öisin itkevän. Se on puu, jossa oli tapana lyödä orjia. Vieläkö setä muistaa, että siinä olisi talonpoikia piesty?

— Ei minun aikanani enää siinä lyöty, mutta pelloilla kyllä lyötiin. Hovinhoitaja kulki ruispellolla, kun väki oli leikkaamassa siellä. Kasakanpletti kädessä hän ratsasteli ja iski elonleikkaajaa selkään karjuen: »Leikkaa paremmin». Yläpekkolan isäntä Pyhäkylästä kertoi kuinka hän ei antanutkaan sivaltaa itseään, vaan juoksi ojanreunaa pitkin pakoon ja tuli sitten toista oja pitkin takaisin.

— Olisiko joku erityinen aika vuodesta, milloin piti käydä »ropotissa», vai kutsuttiinko milloin sattui?

— Ropottiin oli lähdeittä milloin hovissa työväkeä tarvittiin. »Taarosta» ajoi edellä, lautamies perässä pihalla: »Isäntä hoi! Huomenna ropottiin niin ja niin monta miestä. Kuulitko?» »Kuulin.» Silloin oli mentävä. Jotta tämä käskeminen kävisi helpommin, määrättiin talot rakennettaviksi tai siirrettäviksi aivan maantien laitaan. Ropotissa käytiin Kijmajärven, Konnitsan, Sortanlahden, Taubilän ja Vernitsan hoveissa.

— Voivatko hovinherrat kohdella aivan mielivaltaisesti talonpoikia?

— Hyvin mielivaltaisesti. Kun pidettiin liqvidiä, saattoi joku lampuotit valittaa, että oli tapahtunut ereh-

dys. Hovinhoitaja viittasi taarastolle: »Onko asia niin?» Jos tämä vastasi, ettei asia ollut niin, antoi hovinherra taarastolle määräyksen, että lampuodin oli mentävä 1½ vuoden kuluttua pois konnultaan. Enempää tutkimisia ei tarvittu. Mutta jos lampuotit osasi lahjoa taarostan, niin voi hän edelleen asua konnullaan.

— Oleilivatko paroni ja paronitar Friedericksz pitempiä aikoja Taubilassa?

— Paroni vain kävi, mutta »baronessa» vietti kesät täällä. Tässä on »baronessan» kuva ja tässä on hänen kamarineitsyensä, joka hänet aina pesi, kampasi, maalasi ja puki aivan valmiiksi.

»Partasetä» näytti albumista kauniin, ylhäisennäköisen naisen kuvan ja sitä seurasi tämän paronittaren, entisen pietarilaisen kapteenin rouvan, vaiherikas elämäntarina.

— »Partasetähän» on ollut myöskin rokkoherrana pitäjässä?

— Heti tänne tultuani olin rokkoherrana 5 vuotta. Kävin rokkotamassa Räisälässä ja osassa Sakkolan pitäjää. Siihen aikaan kuului lukkarin virkaan vielä välskärin ammatti. Jos oli jalka tai käsi mennyt pois sijoiltaan, tai katkenut, tultiin lukkarin luo. Minä asetelin ne paikoilleen ja parantelin.

— Eikö täällä ennen käynyt ensinkään lääkärinä?

— Piirilääkäri kävi aina silloin tällöin. Hän ajoi kuomureessa tai vaunuissa eikä poikennut taloihin sisälle, pysäytti vain hevosensa ja käski tuoda sairaan maanteille. Salitsanrannalla satuin kerran näkemäänkin, kuinka sairas kannettiin vaunujen viereen. Yleensä hän vain katsoi sairasta, ei koettanut pulssia eikä mitään.

— Setä oli myöskin postinhoitajana pitkän aikaa?

— Se virka oli minulla 40 vuotta. Vasta neljättä vuotta sitten erosin siitä. Posti kulki ennen hevosella. Se kuletettiin Käkisalmeista tänne ja täältä se lähti Sakkolaan, Konnitsaan ja Sortanlahteen. Vaikeata oli postinkuljetus lumimyrskyjen ja huonojen kelien aikana.

— Kertokaapa, setä, jotain nälkävuosien ajoilta.

— Minulla on vanha hakopää, en muista, Niistä ajoista tietäisi Paavolan Maunu Kosternaasta kertoa. Häntä ovat ylioppilaatkin näistä asioista haastattaneet. Kysykää häneltä.

— Vaikka olette vanha, olette terve ja hoidatte itse virkaanne.

— Sairauden tähden en ole ollut kirkosta poissa kuin yhden pyhän. Nuorena joskus yritti takomaan päätä, mutta rupesin juomaan puolukanlehtiteetä, niin pois heitti eikä sen koommin ole takonut.

Vanha tirehtööri alkaa väsyä kyselyihimme. Ryyp-päämme kahvit ja vanhus juo seurassamme puolukanlehtiteetä. Jätämme hyvästit, hän saattaa portille ja kumartaen sanoo:

— Kiitos ja kunnia käynnistänne.

K. A. W:n.

Perhe ja suku sodan varjossa -seminaari 9.11. Karjalatalolla

Kuuluitko sukuni -tapahtumaa, vuosittain toistunutta sukututkimustapahtumaa Vantaalla, ei toteuteta lainkaan tänä vuonna käytössä olleiden koulutilojen remontin vuoksi.

Niinpä Karjalan Liitto, Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitto (KPYL) , Karjalaisten sukuyhteisöjen liitto ja Sukuseurojen keskusliitto päättivät yhteistyössä järjestää sen sijaan 9.11.2013 sukuseuroja, sukutukijoita ja luovutetun alueen pitäjiä yhteen kokoavan tapahtuman Karjalatalolle. Osallistujia löytynee luovutetun alueen ihmisten ja heidän jälkeläistensä historiasta kiinnostuneista runsaasti.

Karjalaisten sukuyhteisöjen liitto ja Sukuseurojen keskusliitto pitävät vuosikokouksensa ko. päivänä. Suku- ja pitäjäseurat esittelevät toimintaansa näyttely-pöydillä. Sukututkimukseen liittyvistä aiheista kertovat Kari-Matti Piilahti ja Markku Ruuskanen.

Suvannon seudunpitäjähdistysöiden jo viime syksynä tekemä yhteistyöaloite KPYL:lle toteutuu, kun päivä huipentuu Perhe ja suku sodan varjossa –seminaariin.

Jatkosodan ja asemasodan aikaisesta siviilien arjesta Kannaksella saataneen kertomaan henkilö, jolla on sekä omakohtaisia kokemuksia että tutkittua tietoa aihapiiristä, ja muitakin asiantuntijaluentoja on luvassa.

Vastikään julkisuuteen tulleista Sota-arkiston digitoimista kuva-arkistoista löytynee esiteltäväksi kuvia myös siviilien elämästä sodan kestäessä. Kuva-arkiston aarteita kuvailevan esittelyn yleensäkin voi arvioida kiinnostavan päivän ohjelmaa seuraamaan saapuvia.

Tapahtumapäivää ja seminaaria valmistelemaan työryhmään on Suvannon seudun pitäjähdistysöiden edustajina aiemmin nimetty Teuvo Kuparinen sakkolalaisista, Raili Lameranta rautulaisista ja Kaarina Pärssinen Viipurin läänin pyhäjärveläisistä. Seuraava ryhmän kokous pidetään elokuun lopulla.

KAARINA PÄRSSINEN

Omaa syntymäseutua, Karjalaa, ei vuosien lumetkaan peitä...

Meitä monesti elämä kuljettaa kovin ihmeellisiä teitä. Omaa syntymäseutua, Karjalaa, ei vuosien lumetkaan peitä. Olen usein nähnyt unelmissain lapsuuskotini lehmuksen alla. Muisto siitä seurasi matkallain, missä kuljinkin maailmalla. Jo pienenä vaistosin vanhempien syvän kaipuun kaukaiseen kotiin. Miksi piti niin monien unelmien pois raueta käytyihin sotiin. Satakunta, johon me muutettiin, oli paikkana kaunis ja hyvä. Sinne rakennettiin ja viljeltiin, silti kaipuamme oli syvä. Isä syksyistä peltoa astellen katsoi lintujen muuttoa pois. Sanoi, voi, jospa lailla lintujen, kerran kotona käydä vois. Ja kun isä oli jo harmajapää, toivoi kertoillen nuoremmilleen, miten tahtoisi terveiset lähettää kotikunnalle, ystävilleen... Vuodet vierivät, vanhemmat vuorollaan pois lähtivät tähteä kohti. Sama tähtikö iltaisin valoaan heille Karjalan kunnalla hohti? Toivoin kauan, että jos Luoja suo, sinne kerran terveiset vien. Sinne, missä vielä lie lehmus tuo, mistä itsekkin aloitin tien. Se toive pohjalla sydämen oli ollut vuosien ajan. Ja vihdoin, kesällä näimme sen, synnyinpaikkamme takana rajan. Enää ei siellä asuta, rauniot vain villiruusut ja syreenit peitti. Tälle paikalle kerran, lapsuudessain, äiti kanssamme hyvästit heitti. Minut, toisella vuodella olevan, hän syliinsä suojasi hiljaa. Hänen, sisaren, veljen, katsovan suvituudessa soutavaa viljaa melkein nähdä voin, ja kostuvan tunnen silmäni, mitään en voi. Sävel menneestä ajasta kertovan vanhan lehmuksen oksilla soi. Oli lehmus tuo isäni lempipuu, alla sen käytiin haaveilemaan. Oma isänsä istutti sen, kukas muu, siinä kilpaa kasvoivat vaan. Kun pihalta lähdin järvelle päin, tuli vastaan lapsuuden joki. Täällä veli, siskoni, lähimpäin, hetket onnellisimmat koki, sen uskon, niin sydäntä koskettavaa tulee harvoin matkalla eteen. Katson tuomien huntua valkeaa, joka kuvastuu kuulaaseen veteen. Näen melkein veljeni kivellä, miten hän pienenä onki tässä. Käen kukunta täytti kesäisen sään, oisko kauniimpaa elämässä. Alajuoksulta joen löytyneet ovat jo nyt niin sammaliset isoisämme kauan uinuneet kerran ahkerat myllynkivet. Kun joelta takaisin palattiin, sisar huomaa yllättäin, että niityllä, missä leikittiin silloin ennen, kymmenittäin kasvaa kukkia orvokin, sinisin silmin katsovat tervehtien. Jos silmäni hetkeksi sulkisin, ehkä pois olis ollutkaan en. Paluumatkalla kyynel silmissäin kiitän, että sain Karjalan tien käydä, päivästä tästä sydämessäin helmet muistojen nauhaan vien.

Hely Harpala on kirjoittanut oheisen muistelman kesältä 1991, käynniltään kotona Karjalassa Vpl. Pyhäjärven Montruallakummitätinsä Aili Kukon, o.s. Kaasalainen, kanssa.

Matkailua Porissan pojan muistoissa

Kohtalo miestä kuljettaa. Niin se on viskellyt Porissan poikiakin. Koulupiirin kirjaa katselin ja totesin, että olisi se Karvisen Helge voinut kertoilla matkoistaan ja kokemisistaan.

Enemmän sillä olisi ollut muisteluun aihetta kuin meikäläisellä, johon soveltuisi aika sopivasti sen tapainen arvio, jonka vahvan maineen historiassamme hankkinut Turun piispa Johannes Gezelius esitti 1600-luvulla. Piti Turun yliopistoon saada uusi professori. Piispa toivoi hallituksen hoitavan virkaan jonkin kelpo ruotsalaisen, kun ei oikein tultu toimeen sellaisen kanssa, ”jotka ovat nähneet vain Turun linnan ja tuomiokirkon”. Viisas piispa näin jo pohjusti Särkelän isännän kantaa, että kulttuurin perustekijät ovat maa ja matkustaminen.

Koivukankaan koulupojalla oli jo miltei eläkeikä käsillä, kun Aalto-seura tarjosi mahdollisuuden kartuttaa kulttuurin ähäystä matkalla, joka alkoi mukavasti kotikaupungista ja suuntautui jonnekin Pohjois-Italian nähtävyyksiin. Niille oli yhteisenä piirteenä kuuluisaksi yltäneen arkitekhti Palladion tuotanto ja siitä kiinnostunut matka-

seurue eli bussilastillinen arkkitehtuuriin perehtynyt, joihin vaimoni Aira ja minä emme toki kuuluneet.

Kun ikä kaikki on oppia, niin olihan mukavaa istua oppineessa seurassa nauttien kauniista säästä, mainioista näkymistä Gardajärveltä Venetsiaan ja takaisin myötäseuraavine kulinaarisine nautintoineen. Jos nyt näin sanoisin, sillä lautasen tarjoomukset korreloivat aika vaatimattomasti makuihin, mitä lasista voi kalistella kielen päälle.

Airalle ja minulle taisi vastata Gardan rannalla selvitä matkaoppaan persoona. Sattui niin, että oppaan virkaa toimitti Karl August Fagerholmin tytär Brita. Enpä olisi aavistanut tavatessani Urho Kekkonen vuonna 1964 pienen kirjanluovutuslähetyksen kanssa, että lähes kolme vuosikymmentä myöhemmin joutuisin tekemisiin hänen miniänsä kanssa.

Brita Kekkonen on varmaan muuan omaleimaisimpia ihmisiä, joihin olen elämän varrella voinut tutustua tai joutunut tutustumaan, kuinka vain. Hän kai halusi kompensoida matkalla ilmenneitä liikkumisvaikeuksiani istuttamalla

Airan ja minut pöytänsä, kun retkeillessä pidettiin ateriatukkoja.

Mikäpä siinä, sehän oli lähes pääsy laivalla kapteenin pöytään. Istuttiin, keskusteltiin ja kuunneltiin. Saimme tietää monenlaista uutta ja ihmeellistä monista maista ja asemapaikoista, joissa Brita oli elänyt miehensä Tanelin mukana. Kuultiin Sylivistä ja Urhosta, italialaisesta perheestä, johon Britan tytär oli asettunut.

Oppaamme puhui monia kieliä, oli sängen valpas havainnoitsija ja ennen muuta suorasukainen. Meitä opasti erittäin lahjakas älykäs ihminen. Sehän tiedetään, että kukkuloilla tuulee. Siinä kapteenin kuunteleppilaana joutui kyllä tuummiskelemaan, että kukkulan kuninkuudessa, jos sen läheisyydessäkin, on monia puolia.

Miten hyvänsä: bussi ajeli, poikettiin Palladion ja muilla villoilla ja ruokapaikat seurasivat toistaan. Kohneiden varrella kävi ilmi, että oppaalta olivat rakennuspuoleen liittyvät muistiinpanot unohtuneet tuki-kohtaan. Minua ei yhtään haitannut esittelyjä tämän seikan tähden leimannut

suurpiirteisyys, kun olin jo muutenkin kaikkeen historiaan perin tympääntynyt. Palladioon harrastuneiden puolelta kuului tyytymättömyyden yhähdynä. Aina on matkalla niitä, jotka keräävät nähtävyyksiä tosisaan. He haluavat koota täydeksi määrän, jolla ei ole loppua.

Oli taas käyntivuorossa, uusi vanha villa, jonka fasadi komeili pari-kolmesataa metriä bussin pysäköintipaikalta kauniin istutuksen koristellun nurmikentän takana. Bussin vierellä oli vain vaatimaton rakennus, joka oli pian katsottu. Matkaa rakennukselle oli turhan pitkälti kehnolle kunnolleni. Niinpä tyydyin seuraamaan paikaltani kuljettajan kera villafanien toivioiretkeä puiston perälle ja takaisin.

En ehtinyt pitkästä. Seurue viipyikin itse rakennuksessa hämmästyttävän lyhyen tovin, asteli aika kiivasta erottui toteamus, että kentän takana ei mitään oikeaa rakennusta ollutkaan, vaan pelkkä kulissi. Johonkin aikaan niitä pystytettiin vain komean yleisvaikutelman luomiseksi. Tulin lau- sahtaneeksi vähän kauem- paa istuvalle tuttavalleni:

”Paljon porua, vähän villoja”. Kenties olisi tullut käyttää sordinoa. Päivällispöydässä Brita aloitti keskustelun ilmoittamalla: ”Minä en aina ymmärrä sinun huumoriasi, Erkki”.

Mutta ”sanat näe ne kiertämään jäi väen keskuuteen”, kuten vänrikki Stoolin tarinoissa. Luullakseni niidenkin takia reissu toi yllätyksiä. Kierros oli lähestymässä alkukohtaansa, kun jälleen nautittiin päivällisen eri ulottuvuuksista ennen illan iloja. Kelpo aterian ja kaikkien asiaankuuluvien sosiaalisten ponnistelujen uuvuttamana istuin puoli- horroksessa seurueen ha- jaantumista ja lepohetkeä vartoen, kun kuulin ikään kuin puhetta pidettävän.

No, puheet oppaalle kuuluvat asiaan ja ovat osallistujalle parasta torkkuroh- toa, mutta en saanutkaan jäädä nirvanaan. Yllättäen havaitsin vaimon sysäävän minua ystävällisesti kylkeen ja sanovan: ”Etkö kuule, sinulle puhutaan”. Herran pieksut, eihän minulla mitään merkkipäivää ole, ja kun havahdun osallistumaan, Brita katselee minua arvoituksellisen oloisena, ja totisesti muuan puhelias rouvashenkilö osoittaa sa- nojaan minulle.

Seurueessa toiminut avo- trusti – semmoinen yleensä on joka paikassa – oli keksinyt juonikkaimman ajateltavissa olevan mielen- osoitustavan. Puhuja antoi ymmärtää porukan halua- van palkita muka osallisuute- ni keskustelujen kentillä.

Jostain oli tullut tietoon, että keräilin tilaisuuden tar- joutuessa korkinavaajia. Niin he nyt tahtoivat rikas- tuttaa kokoelmaani sellai- sella, jota eivät uskoneet minun entuudestaan omis- tavan. Niin rouva joukon edustajana ojensi pienen ja sievän Manneken Pis -pat- saan, joka on varustettu paitsi kääntöavaimella myös napaan kiinnitetyllä korkkiruuvilla.

Ruuvi symboloi erin- omaisesti Porissan pojan tuntemuksia siinä äimisty- neenä seistessäni ja jotain vuorosanaa löytäkseni. Oli kuin Jukolan Timolla hir- muinen puskuuri pääni ovel- la. On jo unohtunut, miten jälkimainingit mahtoivat vyöryä.

Epäilen, että kulttuuria ei ehtinyt paljontaan tarttua Manneken-pojan lisäksi, mutta muistoja jäi.

ERKKI LEHTINEN

Hyvää juhannusta kaikille Pyhäjärvi-lehden lukijoille!

Vasemmanpuoleisessa Pohjan taide -kortissa työllä Pyhäjärven puku ja pojalla Säskylän puku. Kuvannut Salli Parikka. Oikeanpuoleisessa Paperitaiteen kortissa Kalevalan juhluvuonna 1985 Kanteletar-sarja. Piirros: Mirja Vänni. Kesimmäisen kuvan alkuperästä ei ole tietoa. Hyvää juhannusta, terveisin Pyhäjärvi-Säätiön asiamies Pirjo Kiiala.

Tiesitkö tämän Pyhäjärven vaakunasta?

Vaakunan kuviot on otettu Pyhäjärven kirkkoaholle 1936 pystytetystä lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin huipulla olevasta lyhdystä, jonka yläpuolella oli Karjalan vaakuna-kuvio. Idea on rovasti Kaarle Viikan ja heraldisessa muotoilussa avusti heraldikko, graafikko Kaj Kajander, 1989.

Vaakunan selitys:
Punaissa kentässä kultainen lipuke, jossa musta, kulmikas tylppäkärkinen ankkuriristi; ristin alin sakara muita pitempi. Lipukkeen yläpuolella kaksi irtonaista, toisiaan vastaan iskevää käsivartta, joista oikea pitelee miekkaa, vasen käyrää sapelia; kaikki hopeaa.

PYHÄJÄRVI-JUHLIA ennakoiva juhlanumero ilmestyy pe 12.7.
Lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa mielellään kesäkuun loppuun mennessä, viimeistään pe 5.7.

Tilaa PYHÄJÄRVI-tuotteita

* Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki. 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkuajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* Isännänviiri (suunnitelu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari (suunnitelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 42 euroa + postikulut.

* Tilaukset säätiön asiamies Pirjo Kiiala p. 044-2815047 pirjo.kiiala@gmail.com

* Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historia-osuus entisestä kotipitäjästämmä sekä murrenasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari *Kaunisti Vpl Pyhäjärveä*, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040 Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja. Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteenmuutos puh. 040 730 2622 tai tee ilmoitus sähköpostilla.

Huom. Osoite ei vaihdu muuton jälkeen pelkästään postiin ilmoittamalla!

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti tai anna ystävälle ja sukulaiselle lahjaksi!

Tilaushinta edelleen vain 30 euroa /vuosikerta, lehti ilmestyy kerran kuukaudessa. Soita p. 040 730 2622

TAPAHTUMAKALENTERI

Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunnan vuosikokous pidetään Keikyän seurakuntatalolla 3.8.2013 osoitteessa Pehulankaari 6 Sastamala. Kokoonnumme yhteiseen ruokailuun klo 12.00, jonka jälkeen pidetään jakokunnan kokous. Ilmoittautumiset viimeistään heinäkuun 20. päivään mennessä Pertti Pohjolaiselle puh. 050 4000 171. Tervetuloa! -Toimikunta

Kaasalaiset kokoontuvat Hämeenkyrön Yhteiskoulun auditoriossa Vpl. Pyhäjärvi-juhlien sukuseminaariin ja sen yhteydessä pidettävään sukukokoukseen la 20.7.2013 klo 11.00-15.00. Oppilaitoksen osoite on Ristamäentie 13, 39100 Hämeenkyrö. Tervetuloa ja nähdään Hämeenkyrössä! -Yrjö S. Kaasalainen

Sakkolalaiset kutsuvat saunailtaansa. Sakkola-Seura kutsuu pyhäjärveläisiä seuraansa viettämään yhteistä perinteistä grilli-iltaa merellisissä maisemissa Karjalaisten Kesäkodilla torstaina 11.7. klo 17. Osoite on Meri Perttilänpolku 8 Helsingin Jollaksessa. Julkisilla kulkuneuvoilla sinne pääsee Herttoniemen metroasemalta Jollakseen lähtevällä bussilla nro 85. Bussista jäädään pois Villingin tiehaarassa, missä on viitta Karjalaisten kesäkodille ja -kahvilaan. Kävelymatkaa Jollaksentietä pitkin on 1,2 km. Uimapuku ja pyyhe sekä omat grillattavat ja saunajuomat mukaan. Sitratiteiliija Usko Hirvonen, yksi Sakkola-seuran perustajajäsenistä, saapuu Wienistä viihdyttämään meitä soitollaan. Saamme myös tutustua kullanhuhdonnan saloihin sakkolalaisjuurisen Iisakki Kuismen johdolla. Hän on moninkertainen kullanhuhdonnan maailmanmestari. Tiedustelut saunailtasta Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarinaparssinen@gmail.com. Lämpimästi tervetuloa yhteiseen illanviettoon. - Sakkola-seuran johtokunta ja Vpl. Pyhäjärvi-seuran hallitus

Saunailta Karjalaisten kesäkodilla Jollaksessa Helsingin Laajasalossa, on Meri Perttilänpolku 8 keskiviikkona 21.8.13 klo 16.30 alkaen kuutamouinnin edellä. Olemme kutsuneet myös sakkolalaisia mukaan. Laita nyt jo kalenteriisi! Aluksi me pyhäjärveläiset vierainemme viihdamme kuulumisia, keskustelemme syyskauden ohjelmasta ja nautimme pöydän antimista keskenämme. Klo 19 alkaen liitymme mukaan Kuutamouinti-iltaan (uimapukusauna) kesäkodin makeissa löylyissä saunomisiin (järj. Pääsky ry). Ota mukaan omat saunomisvälineet. Tarjolla pientä korvausta vastaan 16.30 alkaen kevyttä purtavaa kahvin ja teen kera. Voit ottaa halutessasi mukaan myös omat eväät ja juomasi. Kesäkoti löytyy kartoista osoitteesta Meri Perttilänpolku 8, Villingin saarta vastapäätä. Kts. ohjeet edeltä. Tiedustelut Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarinaparssinen@gmail.com tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. Tervetuloa ystäväni, myös vaikka päätätisi asiasta vasta samana päivänä! - Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pullakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%